

Uniwersytet Zielonogórski
**RAPORT Z FUNKCJONOWANIA
UCZELNIANEGO SYSTEMU
ZAPEWNIANIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA**
w roku akademickim 2022/2023

prof. dr hab. Dariusz Dolański
Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia
listopad 2023

Większość wydziałów przesłała raporty z ewaluacji procesu kształcenia w wymaganym terminie i zgodnie ze wzorem, poza Collegium Medicum, Wydziałem Nauk Biologicznych które przygotowały raport według wzoru z roku ubiegłego, w związku z czym nie mogły dostarczyć informacji o sposobie wykorzystania wyników badań ankietowych, jak i odnieść się do rekomendacji zawartych w uczelnianym raporcie za rok akademicki 2021/2022, choć w innych punktach sprawozdanie dostarczyły w tym drugim zakresie pewnych informacji.

I. KIERUNKI OBJĘTE OKRESOWĄ OCENĄ PROGRAMU STUDIÓW

COLLEGIUM MEDICUM

- kierunek lekarski, studia jednolite
- pielęgniarstwo studia I i II stopnia
- ratownictwo medyczne studia I stopnia
- fizjoterapia, studia jednolite

Poprzednia ocena okresowa pierwszych trzech programów studiów odbyła się też w roku akademickim 2021/2022.

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

- edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, studia I i II stopnia
- jazz i muzyka estradowa, studia I i II stopnia
- architektura wnętrz, studia I stopnia
- grafika, studia I stopnia
- malarstwo, studia I i II stopnia
- sztuki wizualne, studia I i II stopnia

Poprzednia ocena okresowa tych samych programów studiów odbyła się też w roku akademickim 2020/2021, 2021/2022.

WYDZIAŁ BUDOWNICTWA ARCHITEKTURY I INŻYNIERII ŚRODOWISKA

- geoinformatyka i techniki satelitarne, studia I stopnia
- architektura, studia I i II stopnia/studia jednolite
- budownictwo, studia I i II stopnia

Dwa pierwsze kierunki zostały objęte także oceną okresową w roku 2021/2022.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

- literatura popularna i kreacja światów gier, studia I stopnia

Ponadto w roku 2022/2023 przyjęto uchwałą Senatu zmodyfikowane efekty uczenia się na kierunku wizytowanym przez PKA (coaching i doradztwo filozoficzne, studia I stopnia) oraz na kierunkach, których program studiów był ewaluowany (filologia germańska, studia I i II stopnia, filologia angielska, studia I i II stopnia, filologia polska, studia II stopnia, historia, studia I i II stopnia). Dłuższy niż rekomendowany czas na przeprowadzenie okresowej oceny programów studiów wynikał z wprowadzenia w roku akademickim 2022/2023 zmian w obszarze kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela na drugim stopniu studiów. Działania te były zamierzone, w celu uniknięcia wprowadzania corocznych zmian w programach.

WYDZIAŁ MECHANICZNY

- bezpieczeństwo i higiena pracy, studia I i II stopnia
- mechanika i budowa maszyn, studia I i II stopnia

- zarządzanie i inżynieria produkcji, studia I i II stopnia
- inżynieria biomedyczna, studia I stopnia
- Management and Production Engineering, studia II stopnia

Ocena okresowa trzech pierwszych programów studiów odbyła się też w roku akademickim 2020/2021 i 2021/2022.

WYDZIAŁ NAUK BIOLOGICZNYCH

- biologia, studia I i II stopnia

Jednocześnie wydział wystąpił do senatu o wprowadzenie zmian w programach studiów biologia i ochrona środowiska.

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

- psychologia, jednolite studia magisterskie

W roku akademickim 2021/2022 rozpoczęto ocenę okresową programu studiów na kierunku psychologia. Dokonana ocena wstępna spowodowała potrzebę przedłużenia okresu oceny na kolejne dwa lata (2022/2023 i 2023/2024), ponieważ od rekrutacji 2019/2020 program studiów został zmieniony, w związku z dostosowaniem do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, a rok akademicki 2023/2024 jest rokiem w którym nastąpi zakończenie tego cyklu kształcenia. Dodatkowymi czynnikami warunkującymi przedłużenie oceny były znaczące zmiany kadrowe w Instytucie Psychologii.

W wyniku okresowej oceny programu studiów podejmowano działania naprawcze polegające na:

- korektach w doborze stosowanych metod dydaktycznych (CM);
- korektach doboru form i metod weryfikacji efektów uczenia się (WA);
- korektach oszacowania mierzonego punktami ECTS nakładu pracy studentów (WA);
- zmianach treści programowych (WBiA);
- likwidacji lub utworzenia zajęć (WA);
- zmianach w sekwencji zajęć (WA);
- zmianach nazw poszczególnych zajęć (WA);
- zmiany w procesie dyplomowania (WA);
- zmiany w formach prowadzenia zajęć (WBiA);
- zmiany w formach zaliczenia zajęć (WBiA);
- opracowanie kompleksowego programu naprawczego do realizacji w roku akadem. 2023/2024 (WH).

W przypadku części kierunków nie zdiagnozowano nieprawidłowości wymagających działań naprawczych.

Wnioski

Mimo deklarowanego objęcia okresową oceną programów studiów wielu kierunków studiów, zakres diagnozowanych nieprawidłowości wskazuje, że ocena nie miała charakteru kompleksowego, obejmujące go wszystkie aspekty objęte Kartą okresowej oceny programu studiów, stanowiącej załącznik 6 oraz 7 do Zarządzenia nr 48 Rektora UZ z dn. 4 marca 2020 roku w sprawie dokumentów i procedur Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia i następnie Zarządzenia nr 56 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 29 kwietnia 2022 roku w sprawie dokumentów i procedur Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Świadczy o tym fakt, że w przypadku niektórych wydziałów działania określone tą procedurą zostały opisane jako inicjatywy dodatkowe, wybiegające poza ogólnouczelniane rozwiązania (np. ocena procesu dyplomowania). Charakterystyczne, że tylko Wydział Humanistyczny załączył wymaganą tym razem kartę okresowej oceny studiów.

Tylko w przypadku pojedynczych wydziałów zostały sformułowane wnioski dotyczące założonych dla kierunku ogólnych efektów uczenia się, w wyniku których wdrożono lub zaplanowano przyjęte uchwałą senatu zmiany. Podobnie jak w roku ubiegłym przyjmowane zmiany w programie studiów odnoszą się zwykle do harmonogramu jego realizacji, tzw. planów studiów, nie są powiązane z oceną efektów uczenia się oraz zapewnieniem osiągnięcia tych efektów. Przegląd założonych dla kierunku ogólnych efektów uczenia się w odniesieniu do części kierunków studiów deklarowanych jako objętych okresową oceną programu studiów wyraźnie wskazuje, że nie zawsze odpowiadają one przyporządkowaniu kierunków do dyscyplin naukowych, charakterystykom Polskiej Ramy Kwalifikacji, a odniesienia do kodów tych charakterystyk mają charakter formalny.

Na niektórych wydziałach nie podejmowano okresowej oceny programu studiów, ponieważ nie było to przewidywane w zadaniach określonych na rok 2022/2023. Przy czym zwykle, mimo braku oceny okresowej podejmowane były różnego rodzaju działania związane z bieżącym monitorowaniem realizacji programów studiów. Na niektórych wydziałach lista kierunków deklarowanych jako objętych okresową oceną programu studiów, w części lub całości pokrywa się listą sprzed roku i dwóch lat. Co istotne nie zawsze jest to spowodowane rozwojem dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których został przyporządkowany kierunek czy np. technologicznym postępem i nie zawsze skutkuje wprowadzeniem zmian w treściach programowych. Zdarza się, że w ramach tych samych kierunków studiów proponowane są co roku drobne zmiany programowe związane z punktacją ECTS, formą prowadzenia zajęć, czy zaliczenia zajęć. Niepokojące jest również trwające zjawisko prowadzenia okresowej oceny programu studiów jako procesu trwającego dwa, a nawet trzy lata bez postawienia diagnozy lub wdrożenia działań naprawczych.

W przypadku części kierunków studiów ocena programu studiów i podejmowane działania naprawcze były konsekwencją wizytacji zespołów ocenianych Polskiej Komisji Akredytacyjnej i miały reaktywny charakter punktowo związany z formułowanymi przez nie zaleceniami i rekomendacjami.

II. KIERUNKI OBJĘTE OKRESOWĄ OCENĄ PRAKTYK ZAWODOWYCH

COLLEGIUM MEDICUM

- kierunek lekarski, studia jednolite
- pielęgniarstwo studia I i II stopnia
- ratownictwo medyczne studia I stopnia

- fizjoterapia, studia jednolite

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

- edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, studia I stopnia
- architektura wnętrz, studia I stopnia
- jazz i muzyka estradowa, studia I i II stopnia

Dwa pierwsze ze wskazanych kierunków podlegały ocenie także w roku akademickim 2021/2022.

WYDZIAŁ BUDOWNICTWA ARCHITEKTURY I INŻYNIERII ŚRODOWISKA

- budownictwo, studia I i II stopnia
- geoinformatyka i techniki satelitarne, studia I stopnia
- architektura, studia I i II stopnia/studia jednolite
- inżynieria środowiska studia I i II stopnia
- energetyka, studia I stopnia

WYDZIAŁ FIZYKI I ASTRONOMII

- fizyka, studia I i II stopnia
- fizyka medyczna, studia I stopnia

WYDZIAŁ MECHANICZNY

- bezpieczeństwo i higiena pracy, studia I i II stopnia
- mechanika i budowa maszyn, studia I i II stopnia
- zarządzanie i inżynieria produkcji, studia I stopnia
- inżynieria biomedyczna, studia I stopnia

Te same kierunki podlegały ocenie w roku ubiegłym.

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

- socjologia studia I i II stopnia

W wyniku okresowej oceny praktyk zawodowych podejmowano działania naprawcze polegające na:

- korekcie programu praktyk (WNS);
- opracowaniu programów naprawczych (CM);
- zmianie terminu odbywania praktyk (WFiA).

W przypadku większości kierunków nie zdiagnozowano nieprawidłowości wymagających działań naprawczych.

Wnioski

W większości przedstawiony materiał nie stanowi jakościowej analizy odbytych praktyk, lecz jest sprawozdaniem z ich przebiegu. Nie zostały poddane ocenie takie elementy jak. np. czas trwania praktyki w powiązaniu z założonymi dla niej efektami uczenia się, adekwatność treści programowych do efektów uczenia się, dobór miejsc praktyk i opiekunów praktyk w zakładach

pracy. Często ocena praktyk sprowadza się do zrelacjonowania wyników badań ankietowych. Tylko w przypadku Collegium Medicum ocena jakości praktyk wybiegała poza ten schemat, oparta została głównie na dużej liczbie hospitacji i analizie przebiegu praktyk pod kątem wystąpienia zdarzeń niepożądanych.

III. KIERUNKI OBJĘTE OKRESOWĄ OCENĄ STUDIÓW PODYPLOMOWYCH

COLLEGIUM MEDICUM

- zarządzanie w opiece zdrowotnej
- logopedia ogólna i kliniczna

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

- ilustracja i komiks z elementami concept art

WYDZIAŁ NAUK BIOLOGICZNYCH

- enologia

W wyniku okresowej oceny studiów podyplomowych podejmowano działania naprawcze polegające na:

- uzupełnieniu efektów uczenia się (WA);
- zwiększeniu liczby godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów i punktów ECTS (WA);
- zmianie nazw zajęć (WA);
- likwidacji niektórych zajęć (WA).

IV. KIERUNKI OBJĘTE OKRESOWĄ OCENĄ INFRASTRUKTURY

COLLEGIUM MEDICUM

- kierunek lekarski, studia jednolite
- pielęgniarstwo studia I i II stopnia
- ratownictwo medyczne studia I stopnia
- fizjoterapia, studia jednolite

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

- architektura wnętrz, studia I stopnia
- edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, studia I i II stopnia
- grafika, studia I stopnia
- jazz i muzyka estradowa, studia I i II stopnia
- malarstwo, studia I i II stopnia
- sztuki wizualne, studia I i II stopnia

Wydział Budownictwa, Architektury i Ochrony Środowiska

- budownictwo, studia I i II stopnia
- energetyka, studia I stopnia
- geoinformatyka i techniki satelitarne, studia I stopnia
- inżynieria środowiska, studia I i II stopnia

WYDZIAŁ FIZYKI I ASTRONOMII

- fizyka, studia I i II stopnia
- fizyka medyczna, studia I stopnia
- astronomia, studia I stopnia

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

- filozofia, studia I i II stopnia
- coaching i doradztwo filozoficzne, studia I stopnia
- kulturoznawstwo, studia I stopnia
- filologia angielska, studia I i II stopnia
- filologia germańska, studia I i II stopnia
- filologia francuska z drugim językiem romańskim, studia I stopnia
- filologia rosyjska, studia I i II stopnia
- dziennikarstwo i komunikacja społeczna, studia I i II stopnia
- literatura popularna i kreacje światów gier, studia I stopnia

WYDZIAŁ MECHANICZNY

- bezpieczeństwo i higiena pracy, studia I i II stopnia
- mechanika i budowa maszyn, studia I i II stopnia
- zarządzanie i inżynieria produkcji, studia I stopnia
- inżynieria biomedyczna, studia I stopnia

WYDZIAŁ EKONOMII I ZARZĄDZANIA

- ekonomia, studia I i II stopnia
- zarządzanie, studia I i II stopnia
- logistyka, studia I i II stopnia
- bezpieczeństwo narodowe, studia I i II stopnia

W wyniku okresowej oceny infrastruktury podejmowano działania naprawcze polegające na:

- przekazanie władzom uczelni wniosków odnośnie stanu sal dydaktycznych (CM, WH);
- opracowaniu planów remontowych i inwestycyjnych (CM, WEŻ);
- dokonywanie bieżących napraw i drobnych prac remontowych (WA, WH, WBAiŚ, WM);
- przy zdiagnozowaniu braków, nie wskazano działań naprawczych (WNB);
- dokonywanie bieżących zakupów, doposażanie sal (WA, WEZ, WH, WFiA, WM);
- tworzenie nowych laboratoriów (WBAiŚ, WH, WM);
- dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (WA).

Wnioski

Niejednokrotnie przedstawiony materiał nie stanowi jakościowej analizy infrastruktury w powiązaniu z kierunkami studiów i tworzeniem warunków do osiągnięcia zakładanych dla tych kierunków efektów uczenia się, lecz jest diagnozą dotyczącą różnych usterek i potrzeb

remontowych. Często okresowa ocena infrastruktury utożsamiana jest z bieżącym monitorowaniem jej stanu technicznego w poszczególnych instytutach i katedrach, także w przypadkach, gdy sprawozdania wyliczają kierunki studiów objęte okresową oceną infrastruktury. Ocena infrastruktury niejednokrotnie sprowadza się do zrelacjonowania wyników badań ankietowych.

V. INNE DZIAŁANIA PROJAKOŚCIOWE

- szkolenia dla nauczycieli akademickich (CM, WIEiA, WM, WMIiE, WNB)
- dodatkowe kursy, szkolenia i akademie obozy naukowe, wyjazdy, konkursy dla studentów, (CM, WA, WM, WNB, WMIiE WNS, WIEiA WBAiŚ)
- organizacja staży dla studentów (WIEiA)
- organizacja konferencji, koncertów wystaw, konkursów z udziałem studentów (CM, WA, WM WBAiŚ)
- przygotowanie dodatkowych badań ankietowych (WA, WH)
- monitorowanie opisu przedmiotu/sylabusu do katalogu przedmiotów (WNS)
- powołanie opiekunów roku z wyznaczeniem zakresu obowiązków (CM)
- organizacja zebrań dydaktycznych (CM)
- powołanie zespołu ds. nostryfikacji (CM)
- przegląd zalecanej literatury (WEZ)
- przegląd prac dyplomowych (WNB)
- weryfikacja procedur dyplomowania (WM, WNB, WNS)
- dostosowanie zasad organizowania, odbywania, nadzorowania i zaliczania obowiązkowych praktyk zawodowych do aktualnych uwarunkowań prawnych (WNB)
- przygotowanie ankiety dla pracodawców na temat praktyk zawodowych (WNB)
- opracowanie dodatkowych procedur projakościowych (WH)
- ewaluacja procesu egzaminowania (WH)
- zmiany w składach komisji mi zespołów (WNS)
- podejmowanie problematyki kształcenia podczas zebrań instytutów lub katedr (WNS)

Wnioski

Na większości wydziałów podejmowane są różnego rodzaju działania projakościowe właściwe dla specyfiki kierunków przez nie prowadzonych.

VI. ZAKRES DOSTOSOWANIA DO REKOMENDACJI ZAWARTYCH W RAPORCIE Z FUNKCJONOWANIA UCZELNIANEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2021/2022 W ODNIESNIU DO UMIEDZYNARODOWIENIA PROCESU KSZTAŁCENIA.

Większość wydziałów wskazała na różne działania związane z umiędzynarodowieniem procesu kształcenia, które były reakcją na przeprowadzoną w roku 2021/2022 ocenę. Działania te polegały na:

- organizacji wykładów, warsztatów, szkoleń z udziałem wykładowców/artystów /ekspertów zagranicznych (CM, WA, WM, WMIiE, WNB, WBAiŚ);
- udziale kadry w konferencjach zagranicznych (WNB);
- wprowadzeniu do procesu kształcenia literatury obcojęzycznej (CM, WA);

- promocji programu Erasmus+ (CM, WA, WM, WNB);
- przygotowaniu oferty anglojęzycznej w ramach programu Erasmus+ (WBAiIŚ);
- podnoszeniu kompetencji językowych nauczycieli akademickich (CM);
- współpracy w ramach studenckich organizacji międzynarodowych (CM);
- współpracy w ramach międzynarodowych organizacji branżowych (CM);
- uruchomieniu anglojęzycznej ścieżki kształcenia (WEZ, WM, WMIiE, WFiA);
- pozyskaniu nowych partnerów zagranicznych (WNB).

VI. INFORMACJA O SPOSOBIE WYKORZYSTANIA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH

- a) Ankieta oceny prowadzącego zajęcia:
 - indywidualne rozmowy z nauczycielami akademickim uzyskującymi krytyczne opinie studentów (WA, WH, WMIiE, WFiA, WNS).
- b) Ankieta studentów z zadowolenia z warunków studiowania:
 - bieżące zakupy instrumentów, sprzętu komputerowego i laboratoryjnego, wyposażenia pracowni w sprzęt (WA);
 - drobne naprawy (WM);
 - dodatkowa ankieta dotycząca infrastruktury (WA);
 - uzupełnianie sprzętu (WH).
- c) Opinia nauczycieli akademickich na temat warunków prowadzenia studiów:
 - planowanie zajęć we właściwej infrastrukturze (WFiA).
- d) Ankieta słuchaczy studiów podyplomowych:
 - wprowadzanie zmian programowych (WA).
- e) Badanie losów absolwentów:
 - podejmowanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, w celu systematycznego dostosowywania programów studiów do wymagań rynku pracy (WH).

Wnioski

Pojedyncze Wydziały w ogóle nie odniosły się do sposobu wykorzystania badań ankietowych w podnoszeniu jakości kształcenia. Często podnoszonym problemem była niska zwrotność części ankiet, w związku z którą wyniki badań nie są brane pod uwagę. W wielu przypadkach Wydziały relacjonowały wyniki badań, bez powiązania ich z wnioskami i działaniami projakościowymi.

VIII. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI UCZELNIANEGO ZESPOŁU DS. DOSKONALENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Uczelniany Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia został powołany zarządzeniem Rektora z dnia 22 lutego 2021 roku w składzie 32 osób. Przyjęty uchwałą nr 348 Senatu UZ z dn. 24 listopada 2021 roku Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia wprowadził zmiany w składzie UZDJK, który został powołany zarządzeniem Rektora UZ z dn. 10 stycznia 2022 w liczbie 18 osób, przy czym na swojego przedstawiciela nie wskazał samorząd doktorantów. W ciągu roku akademickiego miały miejsce zmiany kadrowe i strukturalne, które muszą poskutkować korektą składu Zespołu w roku akademickim 2023/2024.

W roku akademickim 2022/2023 odbyły się dwa zebrania Uczelnianego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia: 12 grudnia 2023 i 8 maja 2023. Przedmiotem obrad było Roczne sprawozdanie z funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, wyniki badań ankietowych oraz zmiany w USZJK obejmujące procedury i ankietyzację. W rezultacie w roku akademickim 2022/2023 zostało wydane Zarządzenie Rektora nr 100 z dnia 10 sierpnia 2023 r. w sprawie dokumentów i procedur Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Uniwersytetu Zielonogórskiego. Przyjęte zmiany dotyczyły pytań sformułowanych w ankietach.

Kontynuowany był cykl „O jakości kształcenia” publikowany na miesięcznika „Uniwersytet Zielonogórski”. W roku akademickim 2022/2023 ukazały się następujące artykuły: Kształcenie na odległość „Uniwersytet Zielonogórski”, grudzień 2022 / styczeń 2023; Praktyki zawodowe – wymiar praktyk „Uniwersytet Zielonogórski”, listopad 2022; Praktyki zawodowe – program praktyk „Uniwersytet Zielonogórski”, luty 2023; Zaliczanie praktyk zawodowych „Uniwersytet Zielonogórski”, marzec 2023; Zaliczanie praktyk na podstawie aktywności zawodowej studentów, „Uniwersytet Zielonogórski” kwiecień / maj 2023; Warunki prowadzenia praktyk zawodowych „Uniwersytet Zielonogórski” czerwiec 2023. Linki do wszystkich tekstów w elektronicznej wersji miesięcznika zamieszczone są na stronie internetowej USZJK.

15 maja 2023 w odbyło się VI Uczelniane Forum Jakości Kształcenia zatytułowane „Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia”, poświęcone możliwościom umiejdzynarodowienia studiów w powiązaniu z kompetencjami językowymi studentów i zasobami Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Podczas forum zostały przedstawione doświadczenia programu Erasmus+ na UZ, a swoimi spostrzeżeniami ze współpracy międzynarodowej podzielili liderzy międzynarodowych programów edukacyjnych.

Wszyscy pełnomocnicy rektora właściwi dla jakości kształcenia zgodnie z zakresem swoich obowiązków prowadzili konsultacje dla społeczności akademickiej służąc wsparciem w tworzeniu nowych programów studiów, przygotowaniach do wizytacji PKA itp. Serię szkoleń dla nauczycieli akademickich i studentów przeprowadził pełnomocnik rektora ds. e-learningu.